

Spis treści

Do polskich czytelniczek i czytelników	7
Wstęp	9

ROZDZIAŁ I

Jak odbywały się procesy o czary? 23

Podstawy prawne	23
Dowód koronny: tortury i rola kate	31
W królestwie plotek: rola codziennych kontaktów i reputacji	38
Kto brał udział w procesach o czary?	45

ROZDZIAŁ II

Wyobrażenia elit cerkiewnych na temat diabła, demonów i czarownic 51

Przedstawienia diabła i jego wojowników	53
Pierwiastek demoniczny w utworach ukraińskich autorów prawosławnych	57
Cechy charakterystyczne opętania i egzorcyzmów	68
Pakt z diabłem	76
Demonizacja sąsiadów, oponentów i wrogów	81

ROZDZIAŁ III

Za kurtyną oskarżeń albo anatomia procesów o czary 89

Spokojne sąsiedztwo	89
Rodzina i czary	103
Czary w spadku	104
Oskarżenia w rodzinie	110
Wsparcie rodziny	114

Konkurencja i czary	119
Niebezpieczna bliskość:	
stosunki między panem i sługą	124
Zaczarowanie pana: procesy o rzucanie czarów	
na osoby o wyższym statusie społecznym	125
Przykłady lojalności wobec pana w sprawach o czary	132
Subtelne sprawy miłosne	135
Czary i medycyna: umiejętność odbierania	
i przywracania zdrowia	142
Czarowanie bydła i psucie urodzaju	155
Czarownicy i magia powszednia	161
Osoby praktykujące magię lokalnie	161
Magia codzienna	171

ROZDZIAŁ IV

Dzieciobójstwo i czary w Szczurowczykach 177

Dzieciobójstwo w Szczurowczykach. Jewka Stanorycha	177
Czarownica. Oryszka Liczmanicha	183
Nocne loty i spotkania czarownic.	
Motria Onyszczycha Tkaczycza, Nastia Dzierycka,	
Handzia Hurkowska, Elżbieta Zawadzka	186
Wyroki	189
Zamiast wniosków: rehabilitacja magiczności	
we współczesnym świecie	192

Bibliografia	199
--------------	-----

Indeks	215
--------	-----